

Biznes i społeczeństwo - promocja ekonomii społecznej w powiecie świeckim (II edycja)

Nr 4/2020

Publikacja powstała w ramach projektu realizowanego przez Fundację Makowo pt. „Biznes i społeczeństwo - promocja ekonomii społecznej w powiecie świeckim (II edycja)”, finansowanego przez Lokalną Grupę Działania „Gminy Powiatu Świeckiego”.

Wstęp

Poniższa publikacja została przygotowana w ramach projektu Fundacji Makowo pt. „Biznes i społeczeństwo – promocja ekonomii społecznej w powiecie świeckim (II edycja)”. Jest to drugie z sześciu opracowań. Głównym celem projektu jest *Promocja idei ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej wśród 14 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz 3 podmiotów (w tym 1 JST i 2 PES) z obszaru LSR w 2020 roku.*

W ramach I edycji projektu głównym celem publikacji było przybliżenie odbiorcom najważniejszych założeń ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej. Publikacje w II edycji skupiają się na pokazaniu czym są wioski tematyczne oraz na bardziej szczegółowym zaprezentowaniu wybranych wiosek z województwa kujawsko – pomorskiego.

W pierwszym opracowaniu przedstawione zostało pojęcie wiosek tematycznych, ich specyfika oraz początki powstawania wiosek tematycznych w Polsce, na świecie i bardziej szczegółowo w województwie kujawsko – pomorskim. Przedstawione zostaną korzyści z tworzenia wiosek tematycznych oraz kilka wskazówek, które mogą przyczynić się do zwiększenia szans na powodzenie całego przedsięwzięcia.

Dwa kolejne opracowania przybliżyły dwie wybrane wioski tematyczne z województwa kujawsko – pomorskiego: Wioskę Chlebową w Janiej Górze oraz Wioskę Grzybową w Krzywogórcu. Przedstawiona została oferta warsztatów i wydarzeń, które są organizowane we wspomnianych miejscach. Czytelnik miał możliwość poznania wad i zalet jakie za sobą niesie założenie wioski tematycznej.

Czwarte opracowanie poświęcone jest Wiosce Górniczej znajdującej się w Pile – Młynie.

Wioska Górnicza w Pile

Bory tucholskie kuszą turystów nie tylko pięknymi lasami czy mnogością grzybów, ale także bardzo bogatą ofertą najróżniejszych wiosek tematycznych. Wśród nich prym wiedzie Wioska Górnicza położona w Pile nad Brdą, niedaleko Gostycyna.

Jest to miejsce niemalże historyczne. To tutaj przed wojną w latach 1850 – 1939 wydobywano węgiel brunatny. Na terenie wioski było aż sześć kopalń węgla brunatnego, a na uwagę zasługuje fakt, że były to jedyne kopalnie w północnej Polsce.

A wszystko zaczęło się od tego, że pewne małżeństwo chciało wybudować na terenie starej kopalni swój dom. Wtedy nie wiedzieli jeszcze, że była tam kiedyś kopalnia, usłyszeli o tym od jednego z mieszkańców z okolicy...

Skąd wziął się pomysł na utworzenie Wioski Górniczej?

Pomysłu na temat wiodącej Wioski Górniczej dostarczyła sama historia miejsca, o której pomysłodawcy dowiedzieli się zupełnie przypadkowo. Punktem wyjścia były odkrywane coraz to nowe informacje o przeszłości terenów, na których kiedyś znajdowała się kopalnia, a której pozostałości zachowały się we wsi do dziś.

Kiedy Powstała Wioska Górnicza?

Pomysłodawcami powstania Wioski Górniczej byli Państwo Weyna, którzy po rozmowach z mieszkańcami i po pozytywnych reakcjach postanowili zacząć działać. Postanowili, że zaczną pisać projekty, zdobywać granty, przyglądali się innym wioskom tematycznym, szkolili się także w ekonomii społecznej. Wraz z sąsiadami założyli Stowarzyszenie.

Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Piły nad Brdą „BUKO” jest to organizacja pozarządowa działająca od 2008 roku. Wtedy mieszkańcy Piły w gminie Gostycyn postanowili się zebrać, spróbować swoich sił i wspólnie wypromować własną miejscowość.

Temat narzucił się sam, nie trzeba było długo szukać. Stowarzyszenie zaczęło pozyskiwać informacje na temat przedwojennej kopalni z archiwów polskich i niemieckich. Archiwa okazały się być cennym i bogatym źródłem wiedzy. Znalazły się w nich donosy pracownika na pracodawcę, czy jednego właściciela na drugiego, ale także cała masa przydatnych informacji, które pomogły w zrozumieniu systemu wydobycia oraz rozmieszczenia korytarzy. Potwierdziło się, że kopalnia w Pile nad Brdą jest unikatowa w skali Polski Północnej.

W 2008 r. mieszkańcy miejscowości przeprowadzili pierwsze badania archeologiczne. Współpracowali podczas badań m.in. z Uniwersytetem im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszcy, Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Toruniu oraz archeologiem Robertem Grochowskim. Od tego czasu badania przeprowadzane są cyklicznie co roku, a wszelkie informacje, które w ramach badań są zgromadzone wykorzystywane są w ramach rekonstrukcji kopalni Montania.

Jakie atrakcje, oferuje Wioska Górnicza i do kogo jest skierowana?

Wioska Górnicza posiada bogatą ofertę tematyczną zarówno dla turystów indywidualnych jak i grupowych. Każda grupa wiekowa znajdzie tam coś dla siebie.

Organizowane są biesiady tematyczne m.in. Barbórkowa biesiada piwna. Dużą popularnością cieszy się „Wesele Szygara”, czyli impreza integracyjna, na której odtwarzane są tradycje weselne z lat 30. XX wieku. Jest to rekonstrukcja prawdziwego borowiacko – śląskiego

wesela. Ta biesiada tematyczna organizowana jest na zamówienie grup zorganizowanych i w wybranych przez nich terminie.

Oferta dla szkół i przedszkoli podzielona jest na grupy wiekowe, dzięki temu jest lepiej dostosowana do najmłodszych odbiorców. W ramach atrakcji dla dzieci i młodzieży szkolnej można skorzystać np. z:

- opowieści z Górniczego Lasu, czyli przygoda na ścieżce edukacyjnej podczas której dzieci słuchają odgłosów zwierząt i ptaków;
- spotkania z duchem kopalni Skarbnikiem, który opowie gościom o górnictwie i górnikach;
- warsztatów z tworzenia galowego okrycia głowy górnika;
- interaktywnej przygody w starek maszynowni;
- ścieżki bosego Antka, na której dzieci chodzą po mchu, szyszkach i węglu.

Turyści ze wszystkich stron Polski i świata mogą na terenie Wioski obejrzeć makietę dawnej kopalni z okresu jej świetności. Z największą starannością i dokładnością odtworzone zostało ukształtowanie terenu, wszystkie zabudowania i urządzenia. Ponieważ makieta sterowana jest elektronicznie Goście mają możliwość oglądania poruszających się pociągów, kręcących się skrzydeł w młynie. Są figurki ludzi, zwierząt, górników. Z głośników docierają do wszystkich odgłosy codziennego życia w kopalni, odgłosy toczącej się pary.

Jakie korzyści dla mieszkańców płyną z powstania Wioski?

Powstanie Wioski Górniczej z całą pewnością było doskonałym pomysłem i działaniem, które przyniosło ze sobą olbrzymie korzyści. Mieszkańcy wioski przypomnieli sobie o dawnych czasach kiedy na ich terenach wydobywano węgiel brunatny, wróciły dawne wspomnienia, zaczęto więcej o tym mówić. Niektóre osoby nie były świadome nawet tego, że członkowie ich rodzin, nawet najbliżsi, pracowali na kopalni. Przyczyniło się to na pewno do większej integracji społeczności lokalnej, świadomości wyjątkowości miejsca, w którym żyją, zwiększyła się chęć działania w ramach ich niewielkiej społeczności lokalnej.

Dzięki temu, że mieszkańcy zorganizowali się i powołali Stowarzyszenie mogli działać więcej niż w pojedynkę. Otrzymali wsparcie finansowe, granty, m.in. w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich uzyskali dotację na ok. 200 tys. zł m.in. na pięć nowych miejsc pracy w nowo utworzonym przedsiębiorstwie społecznym. Przyczyniło się to zmniejszenia bezrobocia i nie jest wykluczone, że będą zatrudniane kolejne osoby, ponieważ zainteresowanie Wioską i chęć odwiedzenia tego wyjątkowego miejsca stale rośnie.

Źródła:

<http://www.aktywnawies.pl/wioska-gornicza,wt16,l1.html> (stan na 30.09.2020)

<https://bydgoszcz.wyborcza.pl/bydgoszcz/7,48722,23979594,kopalnia-w-srodku-borow-tucholskich-pila-mlyn-wciaga-w-podziemia.html> (stan na 30.09.2020)

<https://gorniczawioska.pl/> (stan na 30.09.2020)

<https://plus.pomorska.pl/gornicza-wioska-czyli-jak-w-borach-tucholskich-wegiel-wydobywano-zdjecia/ar/c3-10529402> (stan na 30.09.2020)